

Elva Filatelist

Elva Filatelistide Seltsi infoleht

2001. AASTA

Nr. 4 (56)

JUULI - AUGUST

X AASTAKÄIK

800 AASTAT MARRAMAA

"EESTI MÄLETAB"

Seoses juuniküditamise 60. aastapäevaga oli 14. juunil Tallinna Peapostkontoris, Tallinna Postikeskuses, Tartu ja Pärnu Postkontorites väljuvate kirjade tembeldamisel kasutusel päevakohase kujundusega kõrvaltempel. Templi kujundamisel kasutatud "Murtud rukkilille" märki, templil tekst "Eesti mäletab" ning kuupäev 14. juuni 1941.

ERIKUJUNDUSEGA KALENDERTEMPLEID

Erikujundusega kalendertempel Suur Munamägi Baltimaade kõrgeim koht - Haanja - Suure Munamäe vaatetornis võeti kasutusse 9. mail 2001. Esimest korda oli tempel kasutusel 01.09.1998.a.

7.06.2001 kasutati Viljandis kõrvaltemplit "Viljandi veetorni vaateplatvormi avamine" mille kujundas L.Lõhmus

Erikujundusega kalendertempel "VILJANDI VEETORN" on kasutusel alates 21.08.2001 veetorni vaateplatvormil selle lahtoleku ajal T-P kell 13-19.

Templi kujundas Riho Luuse.

Eesti Post neljakordistas kasumi

kirjutas "Postimees" 30. juulil 2001.a. AS Eesti Post saavutas esimesel poolaastal neljakordse kasumikasvu, sest vähenes kahjumit tootvate teenuste maht. Eesti Posti esimese poolaasta kasum oli 37,1 miljonit krooni ehk kasum kasvas aastaga 28,7 miljoni krooni võrra.

Eesti Posti realiseerimise netokäive oli esimesel poolaastal 285,3 miljonit krooni, võrrelduna 245,1 miljonit krooniga 2000. aastal.

Eesti Posti kaudu saadetud kirjade arv vähenes aastaga 18,3 miljonilt 18 miljonile. (PM)

LÄHEMAL AJAL

25. augustil tuleb Tartu Postkontoris müüki tervikasi nr. 9 "EESTI PÖLLUMAJANDUSLIKOOOL 50". Kujundas Lembit Lõhmus.

Augustikuul peavad tulema veel müüki standartmargid nominaaliga 1 ja 5 krooni.

4.09 10 aastat Eesati postmargi taassünnist

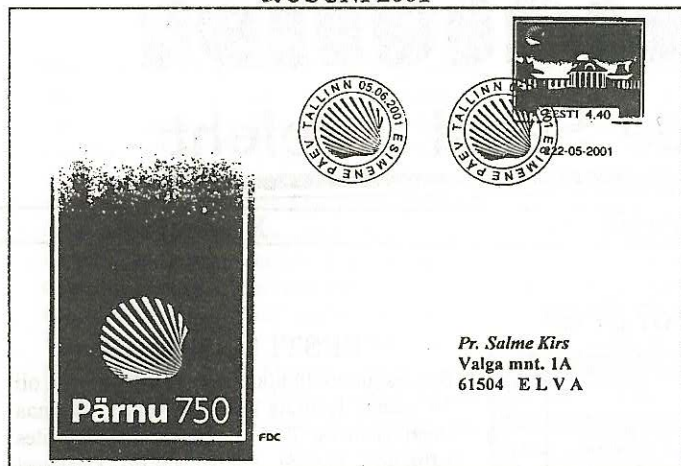
15.09. Eesti-Läti-Leedu ühisväljaanne "Läänemere ranniku loodus". 1 mark ja plokk.

(Nagu ma internetist asjast aru saan, on Hollandis margid juba trükitud ja ka Läti Posti käsutusse jõudnud. Eesti Posti leheküljel nende pilte veel näidatud ei ole - kirjutab Aivar Kuuskvere).

REFS ESTONIA suvepäevade kõrvaltempel mille kujundas Lembit Lõhmus

PÄRNU 750 5. JUUNI 2001

NOMINAAL 4.40 PERFORATSIOON 14:13¼
TRÜKK OFSET KUJUNDAJA INDREK ILVES
POOGEN 5x4 TRÜKIARV (300 000) EPÜ (FDC) 2001-11
TRÜKIKODA VABA MAA TELLIMISNUMBER 222-05-2001

Eesti edelaosa tähtsaim tööstuslinn ja liiklussõlm ning Pärnumaa halduskeskus Pärnu asub samanimelise jõe alamjooksu ja Pärnu lahe ääres. Esmakordselt mainiti ürikutes Pärnut 1251. aastal, kui sai sisseõnnistatud kohalik toomkirik. Pärnu piiskopkonna asupaigaks. Keskaegsetest linnakindlustest on säilinud Punane torn, bastion, osa vallikraavist ja 17. sajandist pärit Tallinna värav. Maailmakuulsaks on Pärnu saanud aga kui Eesti tähtsaim kuurortlinn, mis sai alguse 1838. aastal kui rannas asutati supelasutus-mudaravila. Iga aasta võõrustab Pärnu oma imeilusa liivaranna ja arvukate sanatooriumite, hotellide, muda- ja vesiravilatega kümneid tuhandeid turiste ja ennast ravivaid inimesi paljudest maadest.

Margil on kujutatud Pärnu mudaravila peahoone.

Pärnu 750

Pärnu, die wichtigste Industriestadt und Verkehrsknoten in Südwest-Estland und gleichzeitig Verwaltungssitz des Bezirks Pärnumaa befindet sich am Unterlauf des gleichnamigen Flusses und der Pärnuer Bucht. Zum ersten Mal wurde Pärnu 1251 in Urkunden erwähnt als die örtliche Domkirche als Standort des Bischofstums Pärnu geweiht wurde. Vom mittelalterlichen Stadtbollwerk sind der Rote Turm, die Bastion, ein Teil des Wallgrabens und das Tallinner Tor aus dem 17. Jahrhundert erhalten geblieben.

Weltbekannt wurde Pärnu jedoch als der bedeutenste Kurort Estlands ab 1838, als am Strand eine Badeanstalt (Schlammbad) gegründet wurde. Jedes Jahr bewirbt Pärnu mit seinem wunderschönen Meeresstrand und zahlreichen Sanatorien, Hotels, Schlammädern und Badeanstalten zehntausende Touristen und sich heilende Menschen aus vielen Ländern. Auf der Marke ist das Hauptgebäude der Schlamm-badeanstalt abgebildet.

City of Pärnu, 750th anniversary of foundation

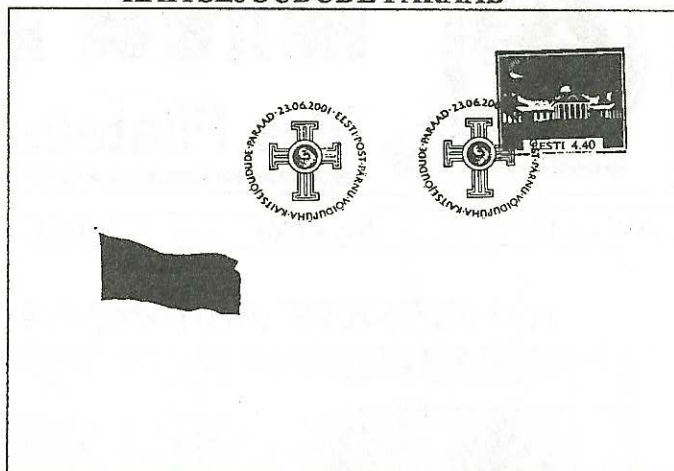
Pärnu, south-western Estonia's principal industrial city and traffic hub, lies at the estuary of the Pärnu River where it flows into Pärnu Bay. First mentioned in records in 1251 in connection with the inauguration of the local cathedral and the seat of a bishop, it still retains some of its medieval fortifications, such as the Red Tower, parts of a bastion and a moat, as well as the 17th century Tallinn Gate. Pärnu's present reputation as Estonia's most important resort town was laid in 1838 with the institution of a bathing establishment where mud bath treatment began to be offered later in the 19th century. The city's wonderful sandy beach, numerous hotels and sanatoriums offering mud bath and seawater treatment attract tens of thousand of tourists and patients from both Estonia and the neighbouring countries.

The stamp features the main building (1927, by Olev Siinmaa, Erich Wolffeldt and Aleksander Nürnberg) of the Pärnu Mud Baths.

MARGIPOOGNATEST

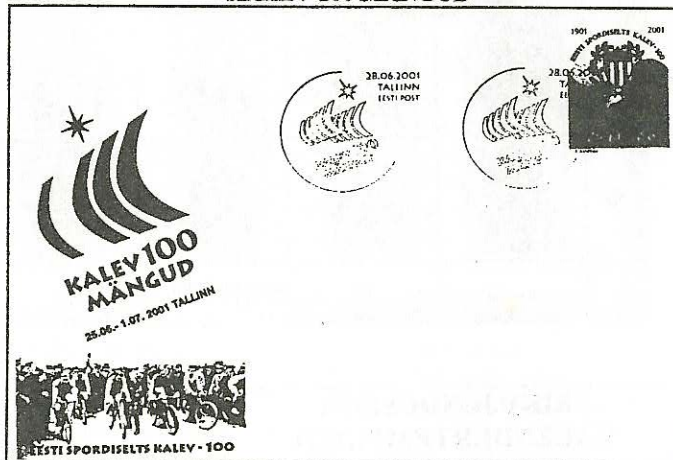
Trükipoognas on kaks margipoognat. Ülemisel margipoognal on kriipsuke paremas ülemises nurgas, alumisel margipoognal on kriipsuke alumises paremas nurgas.

Eritemplid PÄRNU · VÕIDUPÜHA KAITSEJÕUDUDE PARAAD

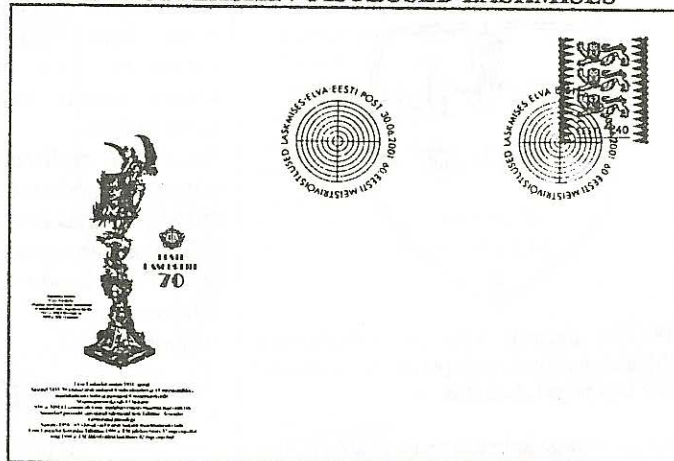
23.06.2001. oli Pärnu Postkontoris Võidupäeva pulml kasutusel Eesti Posti eritempel ja müügil päevakohane ümbrik.

KALEV 100 MÄNGUD

28. 06. 2001 oli Tallinna Peapostkontoris kasutusel eritempel "KALEV 100 MÄNGUD" ja müügil eritümbrik. Eritempli ja eritümbriku kujundas Tiina Randoja.

60. EESTI LASKEVÕISTLUSED LASKMISES

30. 06. 2001 oli Tartu Postkontori Elva sidejaoskonnas kasutusel eritempel "60. EESTI MEISTRIVÕISTLUSED LASKMISES". Müügil oli eritümbrik. Eritempli ja eritümbriku kujundas Lembit Lõhmus.
(Loe ka lk. 8)

POKUMAA

19. JUUNI 2001

HIND 35.00 NOMINAAL
32.00 (4 x 3.60, 4 x 4.40)
TRÜKK OFSET
PERFORATSIOON 14:13¼
KUJUNDAJA
LEMBIT LÖHMUS
VIHIK 2 LEHTE à 4 MARKI
TRÜKILARV (50 000)
TRÜKIKODA VABA MAA
TELLIMISNUMBER 223-05-
2001
2 ESIMESE PÄEVA ÜMBRIKUT
nr. 2001-12

Pokumaa on muinasjutumaa, mida Edgar Valteri 1994. aastal ilmunud "Pokuraamatule" toetudes on hakatud rajama Võrumaa eheda looduse keskele. Pokumaa asukateks saavad pokud, paikkonnale iseloomulikud kõrged ja tihedad tarnamättad, mille Edgar Valter oma raamatus on elustanud, tutvustades noortele lugejatele nende traditsioonilist eluviisi looduslikus keskkonnas.

Viljaka lasteraamatute autori ja illustraatori Edgar Valteri (s. 21. sept 1929) "Pokuraamat" kanti 1996. aastal Rahvusvahelise Noorsookirjanduse Nõukogu (IBBY) aanimekirja.

Iga margivihiku müügihiinast 3 krooni on mõeldud Pokumaa projekti toetuseks.

Pokuland is a fairy-tale land being created amid forests and bogs in Estonia's southeastern corner on the basis of a children's book, Pokuraamat (1994), by Edgar Valter. Pokuland is to be populated by pokus, animated sedge tussocks, a typical feature of the area, which Edgar Valter has brought to life in his book, introducing young readers to their traditional way of life in the midst of nature.

Edgar Valter (b. 21 Sept. 1929), a prolific author and illustrator of children's books of immense popularity in Estonia, was put on the IBBY (International Board of Books for Young Readers) Honour List in 1996 for his Pokuraamat.

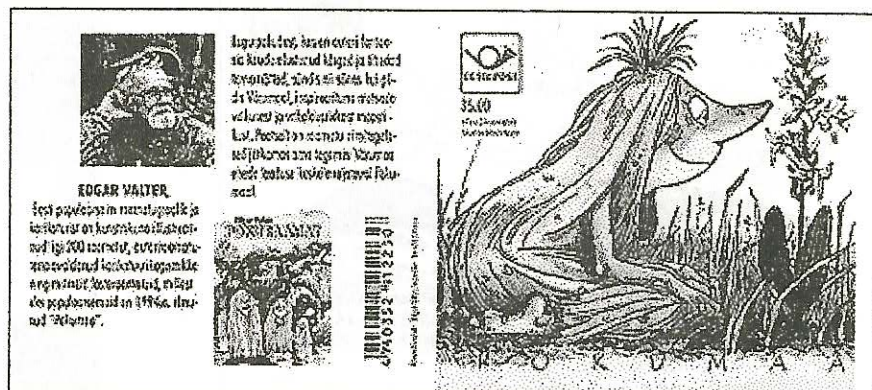
A sum of 3 kroons from the sale price of each booklet will help fund the Pokuland project of the Estonian Nature Fund.

Das "Pokuland"

"Pokuland" ist ein sagenhaftes Land, das inmitten der reinen Natur in Võrumaa im Südosten Estlands nach dem Erscheinen des Buches "Pokuraamat" von Edgar Valter 1994 gegründet wurde. Das "Pokuland" besiedeln die sog. Pokus – für diese Ortschaft typische Riedgrasbüten, die Edgar Valter in seinem Buch belebt hat, um der Jugend ihre traditionelle Lebensweise in der natürlichen Umwelt zu schildern.

Das Buch "Pokuraamat" des erfolgreichen Autors und Illustrators von Kinderbüchern Edgar Valter (geb. 21. September 1929) wurde 1996 in die Ehrenliste des Internationalen Jugendliteraturverbands (IBBY) eingetragen.

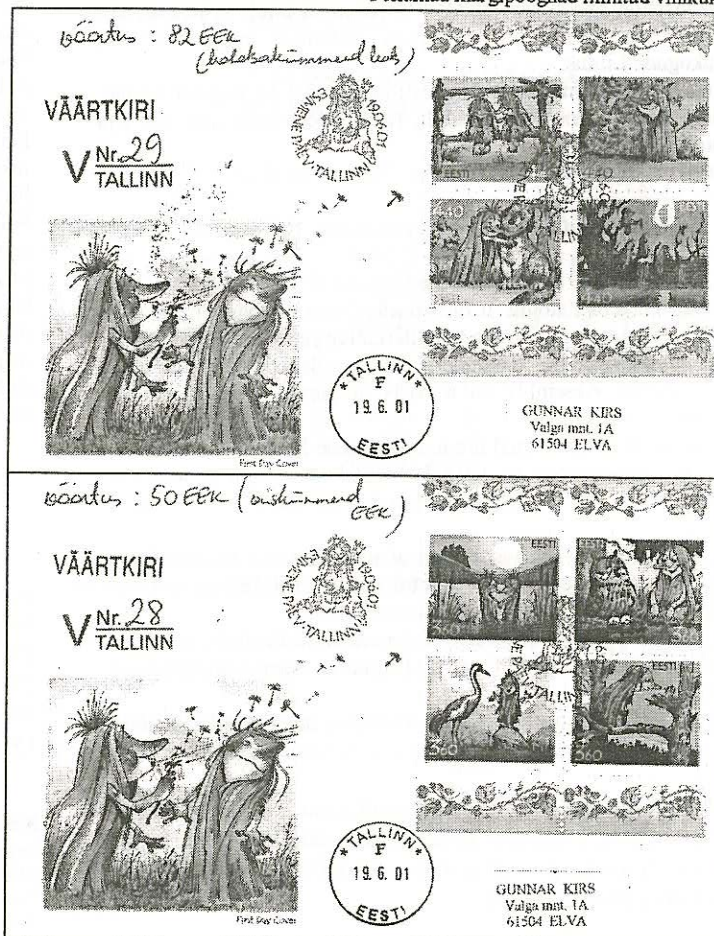
3 Kronen vom Verkaufspreis des Markenheftchens sind für die Unterstützung der Stiftung "Pokumaa" des Estnischen Naturfonds vorgesehen.

Pokumaa margivihiku kaaned

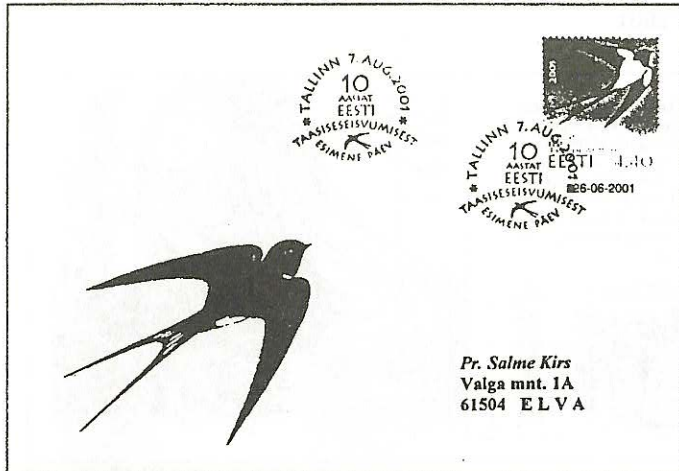

Pokumaa margipoognad liimitud vihikuks

Pokumaa esimese päeva ümbrikud

10 AASTAT EESTI TAASISESEISVUMISEST

7. AUGUST 2001 NOMINAAL 4.40 TRÜKK OFSET
 KUJUNDAJA MARI KAARMA POOGEN 5 x 5
 PERFORATSIOON 13½:14 TRÜKIARV (600 000)
 TRÜKIKODA VABA MAA EPÜ (FDC) 2001-13
 TELLIMISNUMBER 226-06-2001 Maksimumkaart nr. 30

20. augustil 1991 võttis Eesti Vabariigi Ülemnõukogu kooskõlastatult Eesti Komitee juhtidega vastu otsuse Eesti iseseisvusest ja kummagi esinduskogu esindajatest pariteetsuse alustel kokku kutsutava Põhiseadusliku Assamblee moodustamiseks.

Otsus taastas 1918. aastal välja kuulutatud Eesti Vabariigi iseseisvuse, mida oli kaitsnud Vabadussõjas 1918-1920 ning mis oli kaotatud, kui Nõukogude Liit 1940. aastal Eesti esmalt okupeeris ning seejärel ebaseaduslikult inkorporeeris.

Iseseisvuse taastamisele eelnenud nelja aasta jooksul oli eestlaste vabaduspüüe üha tungivamalt väljapääsu otsinud, selle otseseks ajendiks sai aga eelmisel päeval toimunud riigipöördekatse Nõukogude Liidus.

Esimene välisriigina tunnustas Eesti iseseisvust 22. augustil Island, sellele järgnes tunnustus Leedult, Lätilt, Venemaalt (24. aug.) ja teistelt riikidelt.

Margil on kujutatud suitsupääsuke – Eesti rahvuslind.

Restoration of Estonian independence, 10th anniversary August 7, 2001

On 20 August 1991, the Supreme Council of Estonia declared the independence of Estonia. It did so after consultations with leaders of the Committee of Estonia, an alternative representative body of the Estonian people. Together, the two legislatures set up a Constitutional Assembly on a basis of parity to work out the country's Constitution.

The decision reestablished the independence Estonia had won in a War of Independence in 1918-1920 and lost when it was first occupied and then illegally incorporated by the Soviet Union in 1940.

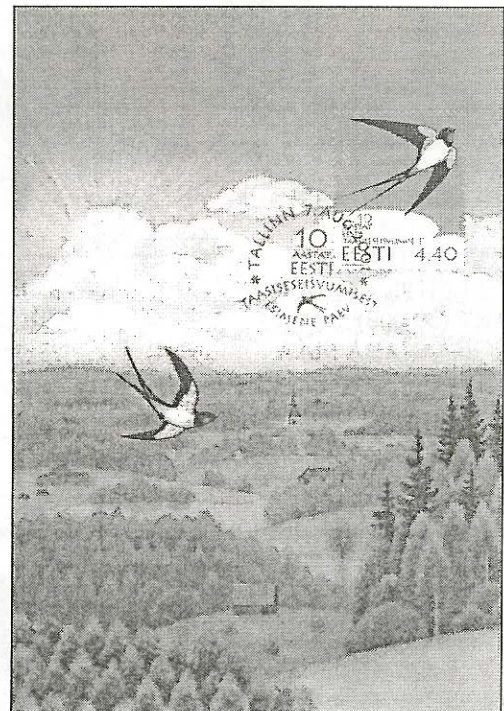
The declaration on the restoration of independence followed four years of an escalating but peaceful drive for freedom and was spurred by a coup attempt in the Soviet Union.

The first country to recognize Estonia's new independence was Iceland on August 22, followed by Lithuania, Latvia, Russia (Aug. 24) and others.

Feature on the stamp is the barn swallow, the Estonian national bird.

MARGIPOOGNATEST. Trükitud on korraka kaks müügipoognat, kusjuures kahe poogna lahtilõikamise kohal on väike must triip, millest üks pool jäi ühe ja teine pool teise müügipoogna äärel.

MAKSIMUMKAART nr. 30

10. JAHRESTAG DER WIEDERHERSTELLUNG DER SELBSTÄNDIGKEIT ESTLANDS

Am 20. August 1991 erklärte der Oberste Rat der Estland mit Übereinstimmung mit dem Estnischen Komitee, einer alternative Repräsentantenversammlung des Estnischen Volks, die Selbständigkeit Estlands und beide legislative Versammlungen beschossen auf einer Paritätbasis eine grundgesetzliche Assamblee einzuberufen.

Dieser Beschluss wiederherstellte die 1918 ausgerufenen Selbständigkeit der Republik Estland, die im Freiheitskrieg 1918-1920 verteidigt, später jedoch verloren wurde, als die Sowjetunion Estland zum ersten Mal 1940 okkupierte und danach gesetzwidrig inkorporierte.

Im Laufe von vier Jahren von der Wiederherstellung der Selbständigkeit entwickelte sich immer stärker der jedoch griedliche Drang der Ersten nach Freiheit, insbesondere nach dem Staatsreichversuch in der Sowjetunion einen Tag zuvor.

Island war der erste Staat, der die Selbständigkeit Estland am 22. August anerkannte, es folgten Litauen, Lettland, Russland (24. August) und andere Länder.

Auf der Marke ist eine Rauchschwalbe – der Estnische Nationalvogel abgebildet.

ÜLEMAALISED KOLLEKTSONÄÄRIDE KOKKUTULEKUD TARTUS

Ülemaalised kollektsonäride kokkutulekud Tartu Tartu Ülikooli Füüsiühikahoone sööklas, Tähe tn. 4, toimuvad jälle iga kuu kolmandal laupäeval kell 9-13.

Seega järgmistel laupäevadel:

15. september

20. oktoober

17. november

15. detsember

Elmo Viigipuu – internetist

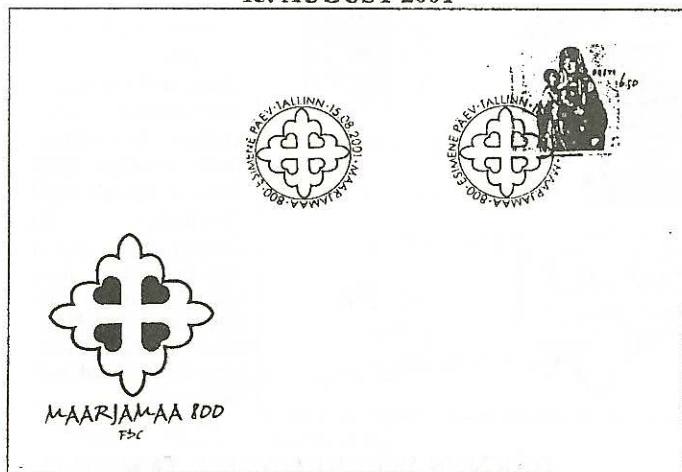
Kaasaegne nali

Inspektor küsis vangla ülevalt: "Mida te küll teete, et teie vanglast pole juba aastaid vangide põgenemist esinenud?"

"Igal õhtul loeme neile ette millised hinnad ja kui palju tõusevad vabariigis järgmisel päeval."

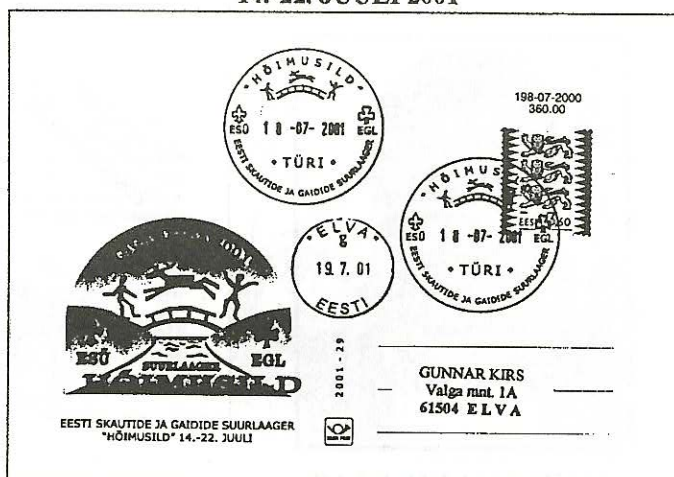
800 AASTAT MAARJAMAAD

15. AUGUST 2001

EESTI SKAUTIDE JA GAIDIDE SUURLAAGER

14.-22. JUULI 2001

NOMINAAL 6.50
TRÜKK OFSET
POOGEN 5 x 4
TRÜKIKODA VABA MAA
ESIMESE PÄEVA ÜMBRIK (FDC) 2001-14

PERFORATSIOON 14 : 13¼
KUJUNDAS LEMBIT LÕHMUS
TRÜKIARV (200 000)
TELLIMISNUMBER 227-06-2001

Lateraani IV kirikukogu (11.-30. nov. 1215) otsuse põhjal kinnitas paavst Innocentius III Riia piiskop Alberti taotluse tunnistada Liivimaa ametlikult Jumalaema maaks. Osavõttu ristisõjast või palverännakust Liivimaale hakati võrdsustama teekonnaga Pühale Maale. Seega omandas Vana-Liivimaa (mis koosnes Eesti-, Liivi- ja Kuramaast) erilise tähtsuse Öhtumaa kiriku jaoks. Aluse selleks oli pannud piiskop Albert, rajades 1201. a. uue linna ja Neitsi Maarja Toomkiriku liivlaste senisele sadama- ja asulakohale Daugava jõe ääres; tänavu tähistab Riia oma 800. aastapäeva. Maarjamaa nimetus on jäänud Eestimaa püsima kirikliku ja poeetilise lisanimena.

Margil on kujutatud Neitsi Maarja kuju XVI sajandi algusest, mis algselt paiknes Lääne-Nigula kiriku altaris ja nüüd asub Niguliste kirikus Tallinnas.

(Vaata ka lk.8)

800 JAHRE MARIENLAND

Gemäß dem Beschluss des IV Laterankonzils (11.-30. November 1215) bestätigte der Papst Innocentius III den Antrag des Bischofs von Riga Albert Livland amtlich als Land der Gottesmutter anzuerkennen. Teilnahme an Kreuzzügen und Wohlfahrte nach Livland wurde dem Wandern ins Heilige Land gleichgestellt. Dadurch wurden Alt-Livland (bestand aus Estland, Livland und Kurland) für die Kirche des Abendlandes von besonderer Wichtigkeit. Die Grundlage dazu schuf Bischof Albert, der 1201 eine neue Stadt und die Jungfrau-Maria-Domkirche auf der Stelle des bisherigen Hafens und der Ansiedlung der Liven am Fluss Daugava gegründet hatte; in diesem Jahr feiert Riga ihren 800. Jahrestag.

Die Benennung "Marienland" blieb für Estland als poetischer zusätzlicher Name erhalten.

Auf der Marke ist eine Skulptur der Jungfrau Maria aus dem 16. Jahrhundert abgebildet, das sich ursprünglich im Altar der Kirche Lääne-Nigula befand, heutzutage jedoch in der Nikolaikirche (Niguliste) in Tallinn zu sehen ist.

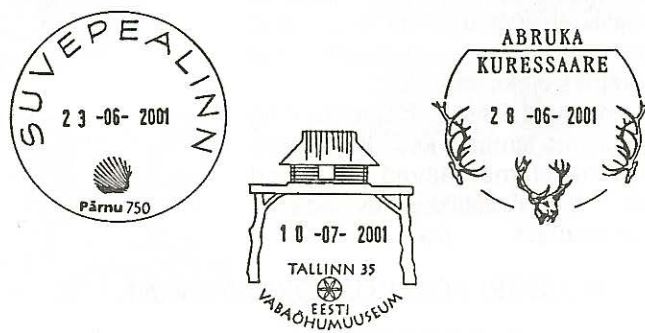
800th anniversary of St. Mary's Land (Terra Mariana)

In 1201 Bishop Albert of Bremen, on a mission to convert the pagan tribes of Livonia to Christianity, founded a cathedral at the Livonians' port and settlement site on the Daugava River (present-day Riga) and dedicated it, along with all Livonia, to the Virgin Mary. Applying for confirmation of the dedication to the Pope, it was granted by the 4th Lateran Council of 1215 and officially proclaimed by Pope Innocent III. By that act, participation in a crusade or pilgrimage to Livonia was regarded as equal to a trip to the Holy Land. It gave Old Livonia, comprising Estonia, Livonia and Courland, a special meaning for the Western church.

14.-22. juulil 2001 oli Järvamaa Postkontori Türi sidejaoskonnas kasutusel erikujundusega kalendertempel "Eesti skautide ja gaidide suurlaager". Sel puhul oli kasutusel postkaart nr. 29 ja esialgselt kavatseti kasutada ka päevakohase tekstiga R-templit, kuid viimase kasutuselevõtu keelas Eesti Post ära. Postkaardi ja templid kujundas Riho Luuse.

Nii postkaart, templi kasutuskoha nimetus kui ka R-templi keelustamine langesid internetis väga tugeva kriitika alla.

Toimetuse ühineb järgmise seisukohaga – esimese päeva tempel peaks olema kasutusel seal linnas või asustatud punktis, mis on otseselt seotud väljaantava postmargi teemaga ja koha nimi peaks olema ka templil. Kui kohapeal ei ole sideettevõtet, siis tuleks tembeldamise perioodil kohaliku postkontori või jaoskonna baasil moodustada ajutine või liikuv sidejaoskond tembeldamise korraldamiseks – viimati mainitu kehtib eriti eritemplite kasutamise kohta.

UUSI ERIKUJUNDUSEGA
KALENDERTEMPLEID

21.-25.08.2001 oli Pärnu Postkontoris kasutusel erikujundusega kalendertempel "SUVEPEALINN Pärnu 750." Kujund. Ly Krass

28.JUUNIL 2001 võttis Saaremaa Postkontor Abruksa sadama-hoones kasutusele erikujundusega kalendertempli.

10. JUULIL 2001 võeti Eesti Vabaõhumuuseumi pääsلاس kasutusele erikujundusega kalendertempel. Templi kujundas Jaan Saar.

The name of St. Mary's Land (Maarjamaa, Terra Mariana) is still used as a synonym of Estonia in poetic or religious contexts. Riga, the Latvian capital, is marking its 800th anniversary this year. The stamp features an early 16th figure of the Virgin with Child in wood, originally from the altarpiece of Estonia's Lääne-Nigula Church, but now kept in the Niguliste church in Tallinn.

IN MEMORIAM

KARL-VALDO LAAS
5.10.1940 – 26.5.2001

Taaskord on edastada üks kurb sõnum. Ootamatu raske haigus on viinud meie hulgast aktiivse filatelisti Karl-Valdo Laas'i, kes sündis 5. oktoobril 1940.a. Pärnus ja keda elutee viis kodumaalt kaugele - Kanadasse.

Viimastel aastatel oli Karl-Valdo Laas tihti Eestis ning osales aktiivselt siinsetel filateeliaüritustel, töötas arhiivides ning uuris postiajaloo kõrval ka eestlaste vabadusvõitluse ajalugu.

Tema poolt koostatud "Bibliography and Index of Estonian Philatelic Literature" 1996.a. versioonist on koopia paljudel filatelistidel. Kahjuks sai aeg otsa enne, kui see väärtuslik töö raamatuks oleks saanud.

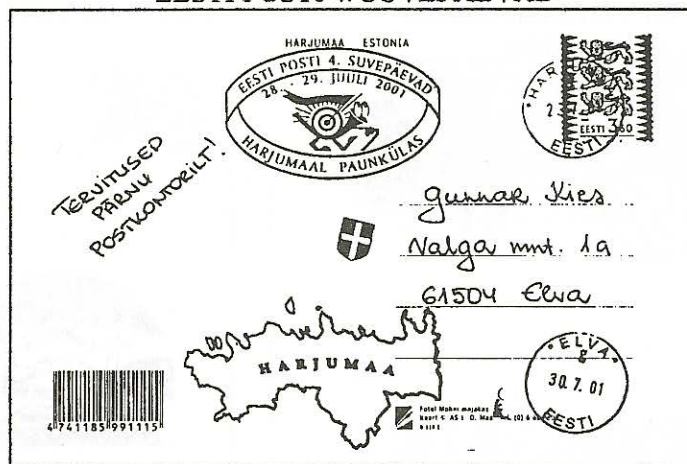
Palju on neid Eestis, Kanadas ning mujalgi maailmas, kes Karl-Valdo Laas'i mäletama jäävad kui head sõpra, entusiastlikku huvikaaslast ja ajaloo uurijat. Internetist – E.V.

RELDORI POSTKONTORI AVAMINE

24. mail avati Reldori kaubandus- ja tööstuskülas (Lao 8. Pärnu 80401) uus postkontor. Sel puhul oli kasutusel posti ametlik kõrvaltempel. Samas on kasutusel uued "a" ja "b" litriga kalender-templid ning frankeerimismasina kõrvalklishee.

EESTI POSTI 4. SUVEPÄEVAD

EESTI POSTI 4. SUVEPÄEVAD toimusid 28.-29. juulil 2001.a.

Harjumaal Paunkülas. Suvepäevade jäädvustamiseks oli kasutusel roheline Eesti Posti kõrvaltempel (kujundas Eha Laube). Soovi korral võis kasutada ka sinist värvi Harjumaal piire kajastavat kõrvaltemplit ning punast värvi Harju maakonna vapitemplit.

PÄRNU WATERGATE'I FESTIVAL

PÄRNU MEREPAEVAD

12. –15. juulil toimus Pärnus Watergate'i festival.

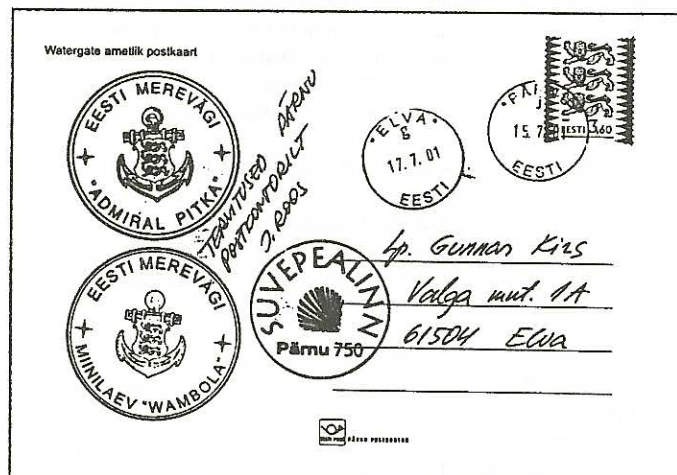
Üritusel oli kohal ka postitelt (kesklinna sadama kail), kus müüdi erinevaid postkaarte, marke ja ajakirjandust.

Spetsiaalselt ürituse ajaks oli trükitud Watergate'i postkaardid (kõrvalpildil), mida sai ainult festivali ajal saata kõigile sõpradele-tuttavatele Eesti piires 6 krooni eest (hinna sees oli nii postikulud, kui kaardi maksumus).

15. juulil toimus Pärnu sadamas kell 10-16 antiigi ja haakriku laat.

← Postkaardi esikülj

Postkaardi tagakülj

Pärnu Postkontori Watergate ametlik postkaart. Postkaardil on Eesti mereväe sõjalaeva "Admiral Pitka" ja mõnileev "Wambola" templid ning Pärnu Postkontori kõrvaltempel "SUVEPEALINN", mida kasutatakse 1.06. – 31.08.2001.

Vanu ajalehti sirvis
MART KRIIT

G. MATTO

NARVA SUURETTEVÖTETE KODURAHAD

Üldselgitavat

Haritud ja arenenud inimkond vajab vahendit, mis reguleeriks väärtusi, mis oleks nende mõõdupuuks. Selleks mõõdupuuks on juba aastatuhandeid olnud raha.

Olukord, kus inimkond võiks läbi ajada ilma sarnase mõõdupuuta, ei ole enam hästi mõeldav ega ettekujutatav, kuna haritud inimese nõuded ja tarbed on äärmiselt mitmekesisestunud.

Kujuneb puudus rahamärkidest annab see kohe inimeste omavahelises läbikäimises tunda. Rahamärkide “näljast” saab ainult see täielikult aru, kes ise sarnase “nälja” kaasa on elanud.

Rahamärkide puudus, mis tingitud väga mitmesugustest asjaoludest, võib üleriikline olla, võib aga ka kohaliku iseloomu kanda.

Nii ühe kui teise puhul katsuvad kohalikud suuremad majanduslikud ühikud olukorda kergendada sel teel, et ajutiselt käiku lasevad kohaliku koduraha (s.o rahaboonid ehk nn. “hädarahad”) Sarnase koduraha laiaulatusliku käibimist võime eriti sõjaolukorras tähele panna. Maailmasõjale järgnenud devalvatsiooni ajastul oli terve Saksa- maa ja Austria ülekülvatud väga mitmesuguste linnade, alevite, vabrikute, koonduslaagrite, pankade jne, “hädarahaga”. Samuti tunneb Venemaa revolutsioonijast terve rea mitmesuguste võimukujundite rahamärke Kodumaa “hädarahast”.

Ka meie kodumaa on aegu üle elanud, kus suuremad majanduslikud üksused “hädarahad” (koduraha) vajasid. Pole vist mõtet näiteid tuua kaugemast minevikust (nagu on näiteks Tallinna vasksed veskirahad – “Reveltche Monen Teken” – 1562). Mõõdunud 19. sajand pakub selalal palju huvitavat. Tuttavad vast võiksid olla meie linnade Tallinna, Tartu (1815, 1818, 1831) ja Pärnu (1820) nahkrahad. Peale linnade on aga ka mitmesugused asutused ja ettevõtted mõnikord koduraha kasutanud näiteks, Tallinna Kanuti Kild (papist). “Das Actien Haus” (Tallinna, papist) “Die Einigkeit” (Tallinna, papist), “Club der Erholung” (Tallinna, 1807, papist), Aadlike klubi (papist), Tartu akadeem. Musse (1813, nahkrahad), Tartu Bürgermusse (1818, 1820, nahkrahad), “Die Einigkeit” (Tartu,

nahkrahad), Tartu Consumverein (1866, messingmargad), Viljandi Musse (1830, nahkrahad), Viljandi Harmonie (1810, nahkrahad), Paide Bürgermusse (1812, papist), Kunda saeveski (1818, papist), Võisiku peeglivabrik (1832, nahast), Igavere postkomissar (papist), Hiiu-Kärdla kalevivabrik (paberist, papp- ja nahkkubid), C.E.Riesenkampff Tallinna 1865, papist), Gustav Hagen (Tartu, messing), I.R.Schramm (Tartu, messing), E.I.Karov (Tartu, paberist), C.F.Keller (Tartu, paberist), R.Jacoby (Pärnu, 1860, papp riidel), V.L.Sternberg (Pärnu 1860, paber riidel), A.Nõmtak (Narva-Jõesuu, messing) jne. Nende hulka võiksime lugeda ka mõne mõisa töökviitungid, nagu Tõrvando mõisa “Üks päevapilet”.

Maailma- ja Vabadussõda ning sellele järgnenud, ligem aeg tõi ka koduraha alal palju elavust. Mainin mõõdamines Saaremaa koduraha ja Põhja-Lääne armee (Rodzjanko, Judenitš) väärt- märke. Kodurahadeks tulevad pidada ka kümmekond aastat tagasi Kukuruse põlevkivi kaevanduses käibes olnud 100, 25, 10 ja 1-margalised orderid - boonid. Kuna välismaadel sarnaste “hädarahade” vastu suurt huvi tuntakse, neid käsitletakse suurtes teostes ja kogutakse, siis valitseb meil sel alal suur ükskõiksus. Tartu linnakassa nahkrahadest on kirjanduses veel mõnikord kõnet olnud, kuid käsitlejad on huvi tundnud peamiselt kõmulisest kohtuprotsessist poola-leedu vürstide Kasimir ja Albin Gedroyc’ide üle nende nahkrahade võltsimise pärast. Samal- ilmeline on ka nende rahade hilisem käsitlus “Postimehes”. (“Sensatsiooniline rahavõltimine Tartus”, “Posti- mees” nr.180. 5. juul. 1934.a.). Teiste koduste rahamärkide üle pole viimastel aastatel kirjanduses pea midagi silma puutunud.

(Toimetuse täpsustus – artikkel on avaldatud 1935.aastal).

Erandina tuleks märkide väikest kirjutust “Lääne Elus” Hiiu-Kärdla klubidest (“Kui maksid “Hiiu klubid”, “Lääne Elu” nr. 61(563) 14.aug. 1934). Loodame aga, et see olukord varsti muutub ja et meie ülikooli noorus oma väitekirjades ka meie asutuste ja ettevõtete koduraha hakkab käsitlema.

NARVA SUURETTEVÖTETE KODURAHAD. Kreenholmi “leivarahad”.

Kreenholmi puuvillavabrik moodustab endast suurettevõtte.Ta kujunes ja arenes välja Vene maailmariigi oludes ja nägi oma ülesannet selle hiiglariigi nõuete rahldamises. Vabrikust kujunes

ajajooksul linn, mis oli ühtlasi ka omaette majanduslik tervik. Inimestel, kes selle ettevõttega seotud, püüdis vabrik pakkuda kõik igapäevases elus tarvis mineva. Nendest igapäevase elu tarvetest osutus leib kõige olulisemaks ja tähtsamaks. Kreenholmil oli oma leivamaja, kus küpsetati tervele vabriku rahvale leiba. Perekont võis saada kuus igale täiskasvanule 13,11 kilo (=32 naela) ja lapsele 6,55 kilo (=16 naela) leiba. Ja kuna tööliste arv küündis 10 000 siis nende andmete abil võime saada ettekujutuse suurettevõttes iga päev tarvisminevast leivahulgast. Pole siis ka ime, et Kreenholm vajas leivaküpsetamiseks aastas 250 – 300 vagunit rukkeid. Aastal 1896, näiteks, küpsetati leiba 2550 tonni.

Normileiva võtsid aga töölised alati välja, sest kui teda ära ei jõutud süüa, siis võis ülejäänud osa ära müüa ja selle läbi veidi teenida. See oli võimalik eriti neil töölisel, kel suur pere. Peab teadma, et Kreenholmi 3,28 kilone (=8naelane) leib arvestati töölisele 10 kopikat, linnas maksis aga leivanael (0.41 kilogrammine) 2½ kopikat. Asi läks niikaugele, et leivaküpsetamis- ja väljaandmise päevad Kreenholmis teataval määral leivalaadaks kujunesid. Inimesed Narva ümbrusest sõitsid kokku, et töolistelt odavat leiba osta, ja nii mõneski Ida-Alutaguse ja Ingeri talus toideti isega kariloomi Kreenholmi tööliste leivaga.

Leiva ülesmärkimine töölisperekonda- dele väljastamisel muutus aga aegaviitvaks ja tülikaks. Siin tuli asja kuidagi lihtsustada, ja kui vabriku majandusosakonna valitsejaks sai Julius André (oli ametis aa. 1872-1904), siis teostas ta asjaajamise lihtsustamise sel teel, et laskis käiku leivarahad. Sarnaste rahade kasutamist oli ta õppinud tundma välismaal.

Oma veski algas Kreenholmis tegevust 1880. aastal. Algul aga müüdi töölisele ja ametnikele toiduainete laost jahu ja alles 1892.aastast peale hakkas Kreenholm omaküpsetatud leiba müüma. Veel hiljem, nimelt aastast 1895 peale, hakkas Kreenholmi leiva- maja ka saia küpsetama. Sellesse aega umbes langebki ka leivarahade sisseseadmine.

Välja antav leib oli 3 liik: mustleib, magushapu ja valgeleib (sai). Peale mustaleiva, mis eriti odav (1½ kop. nael) ja normi järgi anti, võis iga tööline ja ametnik veel osta vabalt saia ja püütleiba. Sai oli mõeldud peamiselt laste jaoks.

Artikli lõpp ilmub oktoobrikuu lehes.

KOMMENTAARE

EESPOOLKIRJELDATUD EESTI POSTI
VÄLJAANNETE KOHTA

“800 aastat Maarjamaad” teemal võttis selle teksti kirjutaja Jüri Kuuskemaa veelkord sõna, millest Elmo Viigipuu avaldas internetis järgmist: “Seoses sellesinase Neitsi Maarjaga ja Maarjamaa tähistamisega on minul Memoria kuulajate (ja ilmselt ka filatelistide – toim. märkus) ees ka üks vabandus seoses kommentaariga tolele margile, mis meil äsja välja anti – 800 aastat Maarjamaad. Seal mulle teatati Eesti Postist, et Lembit Lõhmus on sinna graveerinud kujutise kunagi Lääne-Nigula kirikus asunud Neitsi Maarja kujust. Marki või kavandit mulle ei näidatud ja kui ma siis kirjutasin kommentaari selle asja kohta siis niimoodi ma ütlesin. Aga oma üllatuseks nägin ma marki ja margil ei olnud mitte Lääne-Nigula Neitsi Maarja, vaid hoopiski Tallinna Niguliste pastoraadis asunud väikese Maarja altari reljeef, mis on ilmselt olnud keskosaks ühele väikesele altarile, kus Neitsi Maarja poole pöörduvad apostlite vürstid Peetrus ja Paulus. See on meil praegu Niguliste väljapanekus. Nii et üks väike segadus nende Neitsi Maarjatega. (...) E.V.: “Kui jutt sellele margile kord juba läks, siis selle margi poognad on trükitud kahe kaupa, kuid teadaolevat tunnust nende eristamiseks pole.” (vaata lk. 5)

“EESTI LASKURLIIT 70” postmark.

Lembit Lõhmuse poolt kujundatud eritümbrikul on legendaarse Argentiina karika kujutis. Tekst “EESTI LASKURLIIT 70” on tümbrikult loetav, kuid ülejäänud selgitused mitte, seepärast toon need siin ka ära - Argentiina karikas “Copa Argentina” Vabapüüsi meeskonna matschi rändauhind. Eesti meeskond võitis Argentiina karika 1939.a. MM-l Helsingis ja 1939.a. MM-l Luzernis.

Eesti Laskurliit asutati 1931.aastal. Aastatel 1935-39 võitsid eesti laskurid 8 individuaalset 13 meeskondlikku maailma-meistri tiitlit ja püstitasid 9 maailmarekordit. Maailmameistriks tuli 13 laskurit.

1939.a. MM-l Luzernis oli Eesti medaliravestuses maailma tugevaim riik. Sõjaajal perioodil saavutatud tulemused lasti Tallinna “Arsenalis” valmistatud püssidega.

Aastatel 1958-85 võitsid veel 4 eesti laskurit maailmameistri tiitli.

Eesti Laskurliit korraldas Tallinnas 1996.a. EM jahilaskmises 37 riigi osavõtul ning 1998.a. EM õhkrelvadest laskmise 42 riigi osavõtul. Elmo Viigipuu – internetist

(vaata ka lk. 2)

2002. aasta EUROPA-margi teemaks on tsirkus

Artur Menzen

Lugupeetud kogumissõbrad

Varti on aeg niikaugel, et 13. – 14. oktoobril 2001 toimub selleaastane Eesti filatelistide kokkutulek, mis on seotud “BALTICA-4” avamisega. Mõned liikmed meie ühingu tahavad oma kogu välja panna ja reisivad seetõttu juba 12. oktoobril 2001 Soesti. Seetõttu algab programm juba 12. oktoobril

12.okt. 16.00-19.00 kogunemine Tsentrumi Linnahallis Dasselwall 1. 59494 Soest, kogude väljapanek.

19.00 hotell Gellermann, Riga-Ring, 59495 Soest – kokkutulek ilma programmita meie ühingu liikmetele.

13.okt. 9.00 kokkutulek, Tsentrum, Linnahall, “BALTICA-4” avamine

14.00 eesti filatelistide 21. kokkutulek Gellermanni hotellis Riga-Ring’il Järgneb Artur Menzen’i 2000/2001 aruanne ja juhutuse valimine.

15.00 ettekanne “Eesti postkaardi-formularid” hr. Sven Kraul.

14.okt. näituse külastamine, vahetus.

10.00 züri avaldab oma otsused ja seletused.

16.00 näituse mahavõtmine.

Tellige oma tuba õigeaegselt.

(Artur Menzen’i kirjust toimetusele. Tõlkis L.Utter).

EMAKEELSE POSTMARGID

KANADAS

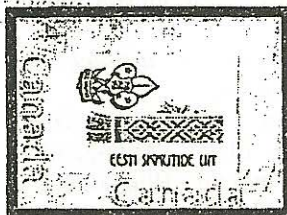
Kanada riiklik postivalitsus võimaldab eritellimisel erasikutele trükkida isiklike postmarke 47 sendi vääringus – kohaliku posti tariif.

Seda võimalust kasutas Eesti Skautide Liit, kes kavandas ja tellis kaks erinevat postmarki – esiteks Eestis toimuva suurlaagri märgiga ning teisena eesti skaudimärgiga. Seega esineb eesti skaudiliilia postmargil esmakordselt (...)

Oma viimased ülemaaailmsed ringkirjad postitas Eesti Skautide Liidu Keskbüroo kasutades selleks eestikeelseid marke.

Jaan Lepp skm.

Elmar Ojaste vahendusel Eesti päevalehest (Stockholm) nr. 28-12.7.2001

Toimetusele – eestlaste piltidega Kanada marke olemas avaldanud “EF” numbrites 4(50) E.Ani abikaasaga ja 5(15) G.Kirsi portree.

Mart Aru

EESTI VABARIIGI
POSTMARGID

(VÄLJAANDED ALATES 1991)

KATALOOG

CATALOGUE

REPUBLIC OF ESTONIA
POSTAGE STAMPS
(ISSUES SINCE 1991)

Juuni algusest saadik on Eesti Postmargi kauplustes, Tallinna Peapostkontori filateeliakassas ja Eesti Muinsuskaitse Seltsis (Pikk 46, Tallinn) müügil Eesti postmarkide kataloog 1991-2001, koostaja Mart Aru, 5. väljaanne. Eelmiste väljaannete eeskujul ilmub seegi Eesti Muinsuskaitse Seltsi nime all, kuid on valminud täielikult koostaja kulul.

Mustvalgete illustatsioonidega kriitpaberil trükitud kataloogis on ära toodud kõik sel perioodil ilmunud markide ning tervikasjade (margistatud postkaartide) kirjeldused seisuga 24. mai 2001. Registreeritud on tähtsamad vigatrükkid ja erimid.

Erinevalt eelmisest väljaandest puuduvad kataloogist markide hinnad, kuid iga margi kohta on lisatud selle trükiarv nii täpselt kui see on olnud võimalik. Nende filatelistide huvides, kes koguvad marke kirjadel, on raamatukese lõpus kogu perioodi hõlmav ülevaatlik postitariifide tabel kuni 250 g raskuste saadetiste kohta.

Markide leidmise hõlbustamiseks leidub kataloogis poognanurga- (tellimis-) ja katalooginumbrate vastavuse tabel.

Potentsiaalset ostjat tahan juba ette hoiatada mõne trükivea eest. Nii on vahetuses läinud lk. 49 ja 50, mis küll materjali esituse järjekorda ei muuda, Stenbocki maja margi (nr 229) illustatsiooni asemel on Laupa margi pilt. (...)

Kataloogi hind jaemüügis on 40 kr. Ka on kataloogi võimalik tellida posti teel otse koostajalt/kirjastajalt. Sel juhul tuleks teha tellimus, kandes selle hinna koos postikuludega, kokku 48 krooni Mart Aru pangavarvele 1102896959 (Hansapank), ülekande juurde lisada tellija nimi ja postiaadress. Kes soovib osta 10 eksemplari või enam, võtke hinnaalanduse suhtes minuga lahkesti ühendust meiliaadressil mart@bns.ee või telefonidel 604 18 14 (k) ning 610 88 36 (t). Tellimuse võib teha ka kirja teel aadressil: Mart Aru, Oru 3, 75501 Saku, saates raha näiteks postirahakaardiga samal aadressil.

Järgmine “Elva Filatelist” ilmub oktoobrikuul

ELVA FILATELISTIDE SELTSI INFOLEHT * KOOSTAS GUNNAR KIRS * VALGA mnt. 1A 61504 ELVA EESTI

Telefon (07) 456 659 e-mail: gunnar.kirs@mail.ee

Hind 10. - Kr